

artistes

Recordo dels llunyans anys de l'escoltisme que quan calia fer un cartell en Miquel n'era l'encarregat, per la seva predisposició i facilitat gràfica. Des de llavors n'ha fet moltíssims, de cartells. Miquel Plana i Corcó (Olot, 1943) ha estat sempre un gran treballador, que s'ha fet un lloc en el món de la bibliofília gràcies al seu treball rigorós i constant i, com diu ell mateix, amb l'ajut que ha tingut de la família. Potser l'argumentació, la reflexió que presideix tots els seus actes, és el seu tret més característic.

Miquel Plana

La racionalitat del bibliòfil

JOAN SALA > TEXT

SALVADOR COMALAT > FOTOS

El treballador constant ara està parat i força desmotivats. Un problema ossi al braç dret el té inactiu des de fa temps. En les hores que no pot treballar pensa en la feina –de fet sempre ha reflexionat sobre el seu quefer–, i ara pren consciència que durant molt de temps no ha pogut assaborir el que anava fent. L'encàrrec que tenia a mig fer i havia de lliurar en una data propera, la perspectiva d'una nova feina que s'havia d'acabar de lligar, la concreció d'un projecte llargament perseguit..., tot plegat, l'ha portat a una activitat frenètica durant anys, treballant moltes hores diàries tota la setmana, tota, és a dir, dissabtes i diumenges inclosos. Tot plegat va acabar el 2007 amb l'infart, que és una forma de posar un brusc fre a la vida. Però està convençut que l'única manera de poder-se'n sortir és amb el treball i, de fet, un cop superat aquest escull ha continuat treballant més o menys com abans.

El 2005, amb motiu de l'Any Internacional del Llibre, el Museu d'Història de Catalunya va fer l'exposició «Tres arquitectes del llibre. Lluís Jou, Jaume Pla i Miquel Plana», un reconeixement institucional del qual pot estar ben orgullós, perquè en l'exposició i el catàleg que es va editar es presentava la trilogia com els millors bibliòfils del segle. Jou va estar actiu des dels anys vint primer a París i després a la Provença, fins als anys seixanta; Pla, des dels anys quaranta als vuitanta, i ell de final dels anys seixanta fins ara mateix. Tot i que en Miquel veu unes grans diferències entre ells, sobretot en infraestructura laboral, ja que Lluís Jou tenia una empresa pròpia on treballaven una colla de persones, Jaume Pla va ser una figura clau que va col·laborar en impremtes punteres del nostre país, i en Miquel Plana, en paraules seves, s'ho ha fet sempre tot sol.

Mutacions. Vint poemes de Màrius Santpere amb un pròleg i un epíleg del mateix autor, i il·lustracions de Miquel Plana. 2003. Tècniques mixtes. 34,5 x 24,5 cm.

Va començar a treballar d'aprenent, als 14 anys, a Gràfiques Olot, la impremta propietat del poeta Josep Congost –a qui ell considera el seu mestre–, on també treballava el seu germà Sebastià, un bon paisatgista olotí. Aquí va aprendre la tipografia del plom –que ara anomenen paleotipografia–, amb la qual ha fet molta obra. Raona que els oficis són fonamentals per fer qualsevol feina ben feta, que era la seva fita. A la impremta va trobar l'ambient idoni per adquirir aquest aprenentatge i a més un medi culte i motivador per a les arts i la cultura en general, una font de coneixement que valora en gran manera. Va ampliar coneixements a l'Escola de Belles Arts d'Olot, on va aprofundir, entre d'altres disciplines, en el gravat, que ha esdevingut la tècnica artística que més ha utilitzat. Després va fer els seus treballs a la impremta Aubert, amb un altre escriptor i crític artístic, Domènec Moli, un referent en la seva formació i un fidel company en moltes iniciatives professionals. Davant dels dubtes i les

> *Durant quasi quaranta anys ha fet uns cent cinquanta llibres de bibliòfil*

inseguretats juvenils, en Moli li va saber donar l'impuls i la confiança que necessitava. La formació de Miquel Plana, doncs, es va forjar en bona part en els dos llocs de treball.

L'any 1968 va ser un dels fundadors del Grup d'Ara, junt amb altres dos joves artistes olotins, Joan Carrillo i Quim Domènec, que a partir d'aspectes del *pop art* van fer una obra fàcilment comercialitzable fent servir mitjans de reproducció que ho facilitessin, canviant d'aquesta forma el concepte de la peça única, que era la

que s'havia produït fins llavors. El gravat esdevingué la seva principal forma d'expressió artística, i amb aquesta tècnica ha obtingut distincions en diversos concursos. El seu compromís polític el va fer participar, a partir de 1976, com a membre actiu, a l'Assemblea d'Artistes de la Garrotxa, un altre detonant dels canvis que es produïen a la comarca en aquella etapa inicial del postfranquisme.

Un enamorat de les arts gràfiques

L'any 1972 es va parlar per ell amb un tòrcul i una premsa tipogràfica –una Minerva–, una trajectòria professional que ja fa quasi quaranta anys que dura. Durant tot aquest temps ha fet molts encàrrecs de nades, de participacions de casament i records, de cartells i de llibres. N'ha fet molts, de llibres, uns cent cinquanta, que guarda amb l'estima que li comporta la paternitat.

Els llibres poden arribar a ser un plaer visual per a la contemplació. Els grafismes, la tipografia, el paper, les

Cadaqués. Crònica estival d'una recerca infructuosa i deu troballes sorprenents.
Text de Jordi Pujula. 1974. Deu linòleums de Miquel Plana. 34 x 34 cm.

tintes, les il·lustracions, poden ser en conjunt formes belles, arts gràfiques en el sentit més literal.

No tenim espai per poder parlar de les característiques de tota aquesta ingent producció, ni és el lloc per fer-ho, però sí que volem repassar alguns dels llibres que en Miquel té especialment presents. Entre aquests hi ha els primers que va fer, quan encetava una nova aventura, que en aquells moments inicials era incerta i arriscada.

Els dos primers van ser dedicats a Cadaqués, el 1973 va fer *Un núvol apretat per la tramuntana* a partir d'un text de Domènec Moli, i el 1974 un de Jordi Pujula d'un títol encara més llarg i del qual acompanyem unes imatges amb les referències tècniques. En els dos hi havia gravats seus: deu aiguaforts en el primer i deu linòleums en el segon.

> *Els llibres poden ser un plaer visual per a la contemplació, formes belles, arts gràfiques en el sentit més literal*

Sis publicacions van precedir *Eivissa*, fet el 1976, on Isidor Marí va responsabilitzar-se dels textos i en Miquel va fer deu linòleums d'uns espaterants colors mediterranis. La pulcritud

característica de les seves obres s'anava refinant en cada nou treball.

Van seguir evocacions olotines i empordaneses, textos de prosistes i poetes, col·leccions de carpetes on conjugava escriptors i artistes. En les primeres obres ell feia els gravats, després va incorporar altres il·lustradors, tot i que la maquetació i producció sempre ha estat seva.

Fa èmfasi d'un altre llibre dedicat a *Cadaqués*, amb motiu de l'homenatge que la població va retre a Josep Pla, obra feta entre 1987 i 1989 en què vint-i-un artistes van fer un aiguafort. La considera una obra de maduresa, on agafava tota la responsabilitat de l'edició, des de la idea inicial a l'estampació de gravats i textos, de l'enquadernació a tots els detalls per a la correcta presentació final.

Mostrari. 33 poetes i 33 tipografies. 2001.
Tècniques tipogràfiques de Miquel Plana. 37 x 21 cm.

Va simultaniejar el llibre amb *En defensa de la lletra*, fet entre 1988 i 1990, on vint-i-sis escriptors de primera línia del país, en paraules seves, fan composicions sobre cada una de les lletres del nostre alfabet. Van venir el *Mostrari*, el 2001, i *Mutacions*, el 2003, dos dels llibres que en Miquel ha escollit per reproduir.

Ha il·lustrat textos de Verdaguer, Espriu, C. Vivó, Berga i Boix, Pedroló, Comadira, Perucho, Martí Pol, N. J. Aragó, Sarsanedes, Terricabras, Porter Moix, E. Lluch, Ainaud, A. Puig, M. A. Anglada, Nolasc del Molar, M. Manent, Teixidor. La llista és molt més llarga. Ha tractat molts d'aquests escriptors, i de la seva relació en té molts records i anècdotes, on es palesa el tarannà de cada un, que sap explicar amb detalls gràcies a la seva bona memòria.

> *L'estil artístic es crea amb el treball.*

En els darrers anys se li han fet diverses exposicions de reconeixement on es mostrava una part del seu grandíols treball. Podem esmentar la del 2001 a la Fontana d'Or de Girona, a petició de l'Associació de Bibliòfils de Barcelona; la de 2003 a la Biblioteca Nacional de Madrid, promoguda pel Ministeri de Cultura; la que s'ha comentat del 2005 al Museu d'Història de Catalunya, i el 2006 la del Centre d'Estudis Catalans de la Universitat París-Sorbona, totes acompanyades del corresponent catàleg de bibliòfil.

En Miquel té sempre present que tota la seva obra s'ha fet gràcies a una gran munició d'amics que li han donat suport.

Tot i utilitzar les noves tecnologies sempre que convé, continua emprant les tècniques i els procediments tradicionals. Pensa que l'ofici de bibliòfil, tot i la precisió i la disciplina que requereix, no priva la creativitat, i l'estil artístic es crea amb el treball. Opina que la seva estètica és senzilla, neta, concisa, clara, termes per definir la seva faceta d'artista i amb els quals estic molt d'acord, comentaris que són fruit de la seva serena reflexió.

Té en projecte editar quaranta-quatre colofons. Encara que no treballi continua ordint projectes, que esperem que pugui materialitzar aviat.

Joan Sala Plana

